

– abstrakta illustrationer till lyrik och
ett undersökande av arbetsprocessen
av en boks tillkomst

Sonja Katarina Svensson

Bild / Typografi / Bok

Examenstrapport

Högskolan För Design och Konsthantverk,
Examensprojekt 15 hp,
Göteborgs Universitet

Abstract

This is a project about learning from an experience, about trying to have fun and not getting overwhelmed and draining your work. The thing that wraps this whole experience together is the making of a book. The purpose of making the book has been to bring two interests together, illustration and graphic design.

The content of the book for this graduation project is written by Fredrik Mårtensson. His poetry tells about the unnatural state of the modern society. I have interpreted the poetry in six abstract illustrations that I made digitally, with the intent to maintain the feeling of something organic.

The process of making this book is a lot about learning what it actually takes to finish it, about trying to tell something and a lot about experience practical work.

Innehållsförteckning

Abstract

sida 1.

Innehållsförteckning

sida 2.

Genomförande

sida 3 - 8.

Mål

sida 3.

Avgränsningar

sida 3 - 4.

Ledord

sida 4.

Reserach

sida 4.

Typografiskt arbete

sida 4 - 5.

Bearbetning av illustrationer

sida 5 - 6.

Problematik

sida 6.

Objektiv/subjektiv tolkning
sida 6.

Vidareutveckling.
sida 7.

Presentation
sida 7.

Bok
sida 8.

Reslutat

sida 9 - 10.

Bild / Typografi / Bok
sida 9.

Reflektion
sida 9 - 10.

Bilagor

sida 11- 13.

Moodboard
sida 11.

Exempel illustrationer
sida 12.

Exempel utförande bild / bok
sida 13.

Genomförande

Mål

Den ursprungliga idén till genomförandet av detta examensarbete kommer ifrån erfarenheten av att ha avbrutit ett examensarbete tidigare.

Inför detta arbetet ville jag ha klart för mig redan innan precis vad det är jag vill göra och ha tillgång till materialet tidigt i processen.

Mitt främsta syftet med detta examensarbete har varit att formge en bok och sammanföra två delar som jag tidigare ofta valt att separera, nämligen illustration och typografi.

En tid innan examensarbetet kontaktade jag min vän *Fredrik Mårtensson*. *Fredrik* har under ett par år arbetat med två diktsamlingar som han planerar att ge ut. Dikterna behandlar naturen, de fyra elementen och den moderna civilisationens onaturliga tillstånd. Dessa två diktsamlingar kom att bli utgångspunkten i mitt arbete. Bilderna som jag skapar ska sedan presenteras före och efter texten. Syftet med detta är att lyriken ska få rum att stå för sig själv och bilderna mer ska ge en för- och eftersmak.

Avgränsningar

I den projektbeskrivning som jag lämnade in försökte jag att vara så tydlig som möjligt och göra rimliga avgränsningar. En av dessa avgränsningar är att jag inte ska göra en bild för varje dikt, utan försöka sammanfatta en stämning som ska presenteras i bilder, före och efter texten. Jag räknade med att det skulle bli cirka sex till tolv bilder.

Några andra avgränsningar var att byta teknik inför genomförande av illustrationerna, att använda färg, att toka lyriken abstrakt och att slutligen

presentera resultatet i en bok.

Jag har tidigare mest erfarenhet av att arbeta med blyetsteckningar och måleri har jag inte ägnat mig åt sen jag gick på konstförberedande. Jag har därför valt att jobba med en ny teknik, anledningen till detta är att jag tycker att en tolking av textens innehåll kräver färg. Därför verkade det lämpligt att göra bilderna i datorn. Att jag valde att göra bilderna abstrakta är för att jag vill lämna ett utrymme för läsaren att göra vidare tolkningar. Jag vill alltså inte var för bokstavlig.

Ledord

Efter att jag fått tillgång till materialet började jag med att läsa lyriken om och om igen.

Vart efter jag läste texten fick jag tydliga bilder i huvudet och framförallt stack enstaka ord ut såsom *ockra, lera, flod, människa, planet, ursprung, tid* och *eld*. Bilderna som kom till mig hade ofta varma färger, liknade grottmålningar, floder, ting från naturen eller som ligger nära den.

Research

Jag började min research med att gå till ett bibliotek och gå igenom deras lyrikdel. I detta undersökade fokuserade jag mest på själva typografin och inte så mycket på bokens utformning. Jag ville se vad som var avvikande och klassisk för vad man gjort typografisk. Bland de böcker jag undersökte fanns "Samtalet" av Katarina Frostensson och "Med gröna Ögon" av Marina Tsvetajeva. Min slutsats blev att det kändes rätt att hålla tillbaka på det typografiska experimenterandet. Istället valde jag en centrerad typografi som håller tillbaka, är enkel och där nivåerna är tydliga.

Förberedelsen inför illustrerandet bestod i att kolla igenom olika bildbaserade bloggar och att samlade bilder som inspirerade. Detta resulterade i en moodboard (se sida 8).

Typografisk arbete

Målet har varit att få fram en lätt och balanse-rad typografi. Texten ska vara lättläst och nivåerna tydliga.

Jag stötte på svårigheter med en del av Fredriks text som bestod i rader av sammansatta ord som han önskade presentera tillsammans på ett ark, tre stycken vertikalt och tre stycken lodrätt. Målet var att få en jämvikt mellan orden. Detta har krävt mycket arbete då vissa ord är mycket längre än andra och därmed har en annan "tyngd" än de korta.

Arbetet med texten var väldigt praktiskt orienterat, jag ville uppnå en balanserad och klassisk typografi. Jag valde att på intet sätt försöka tolka innehållet här.

Typsnitten jag har valt är *Caslon* och *Futura*. *Caslon* för att det är ett tydligt och läsbart typsnitt som ger den en tydlig distinktion till bilderna.

Futura för att det är ett vackert typsnitt, men även för att det ger tydliga nivåer då det är en kontrast till *Caslon*.

Bearbetning av illustrationer

Mycket av den tid jag lagt på projektet har gått åt till att få fram den rätta stämningen och kompositionen i mina illustrationer.

När jag började arbetet med att ta fram illustrationerna blev utgångspunkten mina ledord. Jag valde först ut färger som jag upplevde knöt ann till dessa ord och som sammanfattade lyriken. Detta gjorde jag i *Illustrator*. Dessa färger kombinerade jag sedan efter ändamål i en bild. Detta blev ett råmaterial (se sida 13 bild nr 1) som jag sedan bearbetade i *Photoshop* då jag inte kunde uppnå den organiska känsla jag var ute efter i *Illustrator* (se sida 13 bild nr 2).

Det fanns vissa begränsningar rent tekniskt i denna process då jag inte är van vid att arbeta digitalt, utan med papper och penna. När jag arbetar för hand tycker jag alltid att det är bra att bara börja, även om jag inte har en tydlig riktning eller idé. Det är alltid lättare att göra val när man har någonting att välja bort eller att vidareutveckla. Därför lät jag slumpen bestämma i början av illustrerandet och resultatet blev en bild som jag sedan valde att ha med i boken (se sida 13 bild nr 3). Denna bild är smutsigt blågrön med inslag av beige och rost. När jag ser på bilden tolkar jag den som ett flygfoto taget över en flodbank med vatten som flyter runt.

Nu hade jag hittat en metod som jag kunde vidareutveckla. Jag fortsatte att på likande sätt försöka tolka texten, genom att framställa abstrakta bilder med organiska inslag. Vart efter en bild kom till stannade jag upp och analyserade dess komposition och temperament. Jag sökte efter olika typer av stämningar och om något element tillförde något bra eller var fel försökte jag förstärka eller ta bort det. Justeringen av färgerna i de olika bilderna tillkom vart efter jag tyckte mig kunna koppla samman dem med något föreställande. Till exempel försökte jag att förändra färger i en bild så att det mer skulle likna Jupiters yta. Detta var något som ligger på en lagom abstrakt nivå då ordet planet förekommer i lyriken. Alltså finns det en tydlig koppling, men bilden avslöjar ändå inte för mycket enligt min mening. Sammanlagt hade jag nu ett stort antal skisser (se bilder sida 12).

Problematik

Fram tills denna punkt i processen hade arbetet flutit på bra, men jag var nu tvungen att förfina mitt arbete och vidareutveckla det. I samband med detta skede började jag stöta på problem i min process. Jag hade nu producerat en rad liknande bilder med varierande kvalité. Men jag upplevde att det inte fanns en tillräckligt stor variation i bilder för att det skulle bli intressant. Alternativt skulle bilderna vara varandra mer lika för att skapa ett sammanhang, men jag var inte säker på vilket.

Objektiv/subjektiv tolkning

Det största problem som jag stötte på i processen är att jag upplevde det svårt att veta vad jag tyckte om det jag själv gjort. Håller detta? Återger detta min vision? Kommer det att vara tillräckligt eller finns det nya vägar att ta? Är detta intressant? Liknar det något annat för mycket eller är det för eget?

Detta är frågor som jag ställer mig själv under arbetets gång, men som jag mot slutet av processen inte kan besvara. Det finns såklart många knep man kan ta till när man har kört fast, men hur man ska få tillbaka sin självsäkerhet i vad man gör har

jag nog inte riktigt kommit på. Det blir plötsligt svårt att ta beslut åt både det ena och det andra hållet och framförallt blir jag rädd för att göra fel. Ibland flyter dock besluten på obehindrat, ofta på grund av att tiden inte räcker till. Har jag väldigt begränsat med tid finns det inte tid att ifrågasätta. Då sker beslutet av bara farten. Om detta är bra eller dåligt vet jag inte. Men jag tror faktiskt inte att saker nödvändigtvis blir bättre av att betrakta dem i oändlighet. Ibland kan instinkten ha helt rätt. Men inte alltid.

Vidareutveckling

Alltså kom mitt arbete i sitt slutskede att delvis stanna av. Jag brottades med olika lösningar och slutligen verkade det bästa vara att addera nya element till de gamla bilderna.

Bland annat läste jag även om lyriken och arbetade vidare med typografin.

Jag plockade isär, addera färger som kontrasterade till de som dominerade i bilden, förstorade, förminskade och ramade in bilderna för att ge dem ett tydligare uttryck. Detta tillförde något positivt i kompositionen av vissa bilder, men tog något ifrån andra (se sida 13 bild nr 4).

Presentation

Presentationen av bilderna i boken var tänkte att finnas i början och slutet av boken. Detta är något som jag hållit fast vid och har ansett är ett bra beslut. Under processens gång testade jag olika sätt att beskära och presentera bilderna på. Bland annat testade jag att skära ut dem i cirklar och utfallande. Slutligen valde jag att presentera dem som "tavlor på en vägg" (se sida 13 bild nr 5). En stor del av bilderna valdes även bort då jag inte var säker på deras kvalitet i sammanhanget. Totalt presenterades sex stycken bilder i boken. Tre stycken i början och tre stycken i slutet.

Omslaget till boken har ingen titel (se sida 13 bild nr 6) utan den ser man först när man öppnar boken. Att jag valde att göra på detta vis är för att jag tycker att boken får ett större värde som objekt när man inte ser avsändare och titel på utsidan. Det blir en bok i dess renaste form i min mening. Vad som helst kan dölja sig på insidan och jag tycker att

det är något vackert med detta.

Den bild som klär bokens framsida är en bild på marmor som jag barbetat för att ge den en mer flytande karaktär.

Bok

Bokens format valde jag ut genom att jag hittade en bok i min egen bokhylla som jag tycket hade en tilltalande storlek. Det var "SCUM - manifestet" av *Valeri Solanas* och det var en väldigt nätt bok. Just bokens lilla storlek och dess lätthet var det som tilltalade mig. Min egen bok skulle bli cirka 40 sidor lång, vilket innebar att den skulle bli ganska så tunn. Bland annat är pappret väldigt tydligt i denna bok av *Solanas*. Den hade en bra flexibilitet, är skön att bläddra i och jag gillade ljudet när man lägger den ifrån sig. Därför tog jag med den när jag gick för att handla papper till min egen bok. Pappret jag valde blev något gultonat, lagom tjocklek för att undvika transparens och en tjockare variant av samma papper till omslaget.

Jag ville hålla själva bokens uttryck ganska enkelt. Detta för att jag länge har haft en förkärlek för mindre böcker. Alltså fick jag tillfälle att förverkliga något jag länge velat göra.

En av de saker jag är mindre nöjd med är att jag utan att själv vara medveten om det hade tryckt bokens sidor med fibern åt fel håll. Detta gav boken en stelhet som förstör en del av upplevelsen av att bläddra i den. På grund av att det tog otroligt mycket mer tid att trycka boken än vad jag kunde föreställa mig, då jag och skolans dator har olika upplagor av InDesign, så det fanns inte tid att korrigera detta misstag.

Boken lämnades sedan in till en bokbindare och här skedde kanske en av de saker som jag är minst nöjd med. Jag fick inte så mycket inblick hur boken blev bunden. Det blev nog en miss i kommunikationen och till nästa gång ska jag vara mycket tydligare med vad jag vill ha. Boken fick en enkel limmbindning, men det fanns andra intressanta val som kunde ha gjorts här.

Resultat

Bild / Typografi / Bok

Projektet resulterade i en bok som är 40 sidor lång. Totalt finns det med sex stycken bilder. Alla abstrakta och i färg. Bilderna är inte utfallande utan har mycket vit ty omkring sig.

Bindningen är en limmbindning som är utförd av en bokbindare. Framsidan är utan titel och förställer en bearbetade bild av marmor. Titeln finner man om man öppna boken tillsammans med författarens namn och illustratörens namn. Titel, författarens namn och illustratörens är satt i *Futura*, brödtexten i *Caslon*.

Bokens uttryck är enkel. Pappret i boken har fibern vända åt fel håll vilket ger boken en stelhet och ett knakande ljud när du bläddrar i den. Överlag är bokens uttrycket stramt och tillbakahållet.

Reflektion

Rent praktiskt anser jag mig ha uppnått de mål och syften jag givit mig själv inför detta examensarbete.

Med mig har jag mycket erfarenhet, både bra och dålig. Den del av arbetet som jag har haft mest kontroll över är själva illustrerandet. Det är även här jag har mest erfarenhet sen tidigare. Jag kan dock tycka att jag har gallrat allt för hårt bland de

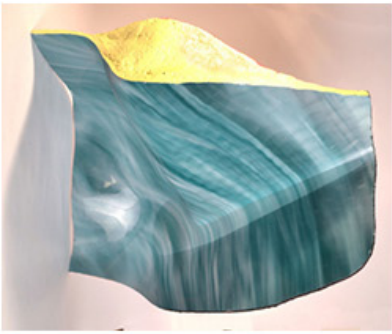
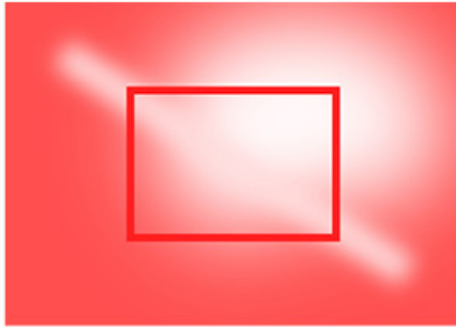
bilder jag valt ut. Att ha med fler illustrationer skulle tillföra boken en tydligare röst. Just nu håller hela boken tillbaka för mycket.

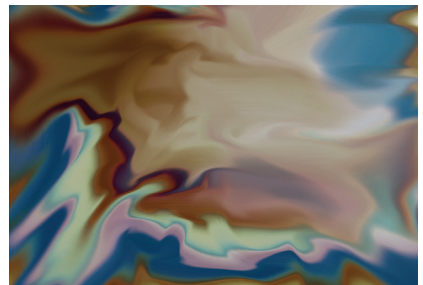
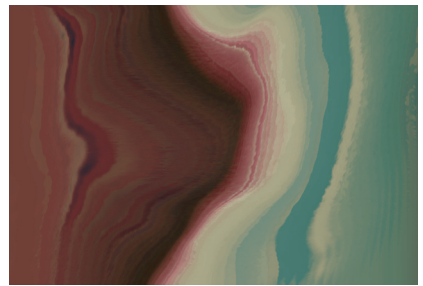
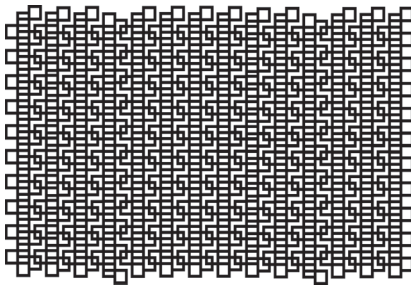
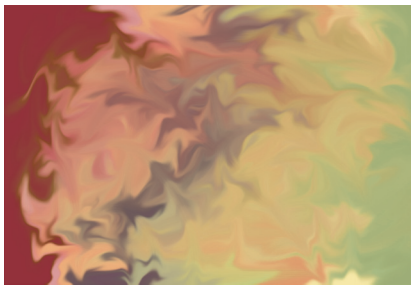
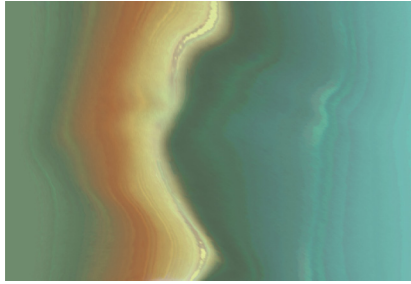
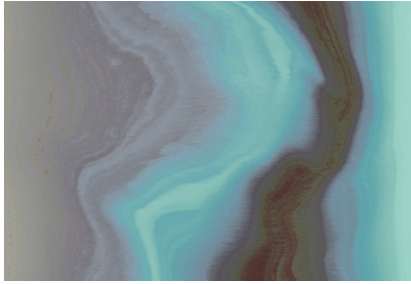
Hur jag tagit fram bilderna och hur jag använt mig av färg och komposition har inneburit mycket arbete. Det som varit svårt är att bemästra är tekniken, och det som varit givande att jobba med är färgkompositionerna. Då mitt främsta syfte var att få arbeta mig igen processen av att sammanställa en bok har tiden jag ägnat åt själva boken blivit lidande av att det tagit mig mer tid än planerat att ta fram illustrationerna.

Jag upplever att man kan se att jag varit osäker med mitt arbete kring bokens tillkomst. Men detta har även fört med sig mycket goda erfarenheter. Det finns för närvarande planer på att vidareutveckla denna del av arbetet. Då kommer jag att undersöka närmare vad och hur jag ska ändra bokens form. Till exempel vill jag ändra bokens storlek, bindning och även ser över de olika grafiska nivåer och element som jag valt bort. Det upphöjda värde jag vill att boken skulle kommunicera, genom bland annat bilderna, uppnår jag inte riktigt då boken som objekt inte är fulländad.

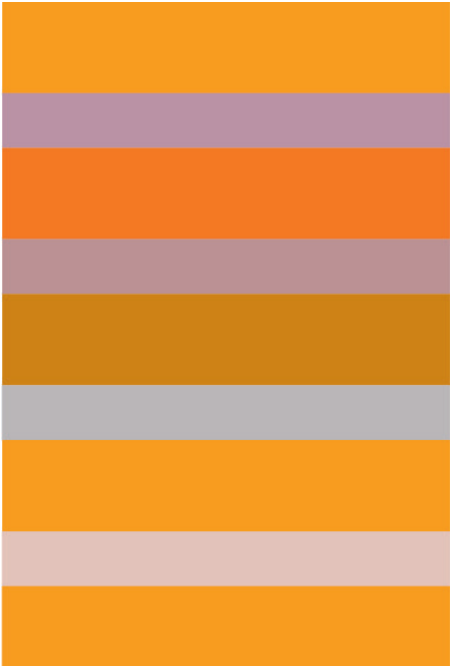
En insikt är dock att jag inte riktigt kunde se många av de mindre genomarbetade elementen innan boken faktiskt var klar. Detta är något jag tar med mig till nästa gång då jag ska binda en testbok för att riktigt kunna se dessa styrkor och brister tidigare.

Positiva aspekter är att jag lämnade mycket av mina tidigare manér bakom mig och att jag testade helt nya metoder. Detta är viktigt för att inte stagnera och upprepa.

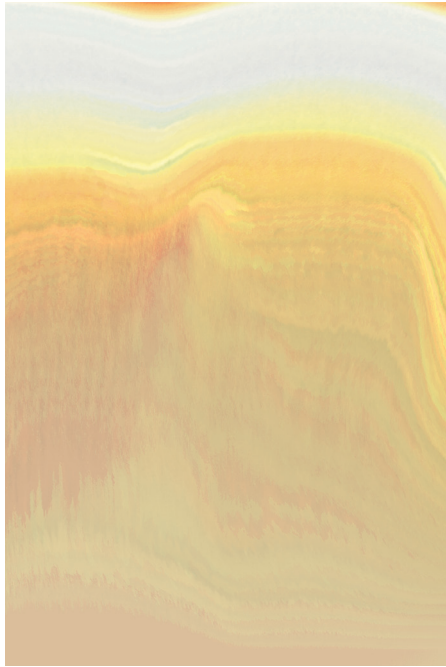

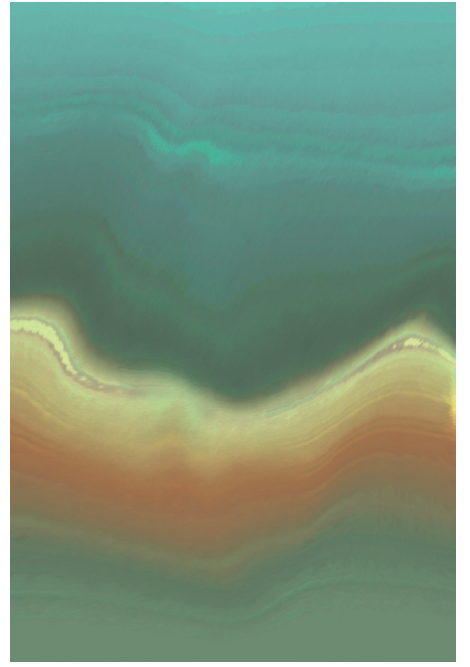
1.

2.

3.

4.

5.

6.

13.